

EEN MERKWAARDIGE BLIKSEMSLAG.

DOOR

H. J. E. WENCKEBACH.

1e Luitenant-Ingénieur.

Het volgende moge dienen als eene bijdrage tot de kennis van de uitwerking der ontladingen van de dampkrings-elektriciteit en van den vorm, waaronder zich die ontladingen kunnen voordoen.

Op den avond van den 2^{den} Juli j.l. ontlastte zich over een gedeelte van Utrecht en Noord-Holland een onweder van bijzondere hevigheid.

Tegen half acht uur, toen te Abcoude het onweder het hevigst was, sloeg de bliksem in de steenen Directiewoning van het in aanbouw zijnde Fort aldaar, zonder brand of persoonlijke ongelukken te veroorzaken. De wijze evenwel waarop de geringe beschadigingen aan de keet zijn toegebracht, in verband met hetgeen door de bewoners daarvan op dat oogenblik is waargenomen, mag zeker merkwaardig genoemd worden.

Eenige snel op elkander volgende donderslagen bewezen door hunne hevigheid reeds, dat het onweder tot in de onmiddellijke nabijheid was genaderd, toen ik — zittende voor een der ramen van de woonkamer — een ontzettend geraas boven hoorde, dat mij snel de oogen naar den schoorsteen deed wenden van waarboven het geluid kwam. Op hetzelfde oogenblik werd de ijzeren plaat, welke dien schoorsteen van onderen afsloot, met een luiden slag midden in de kamer geworpen, en nam ik een klein zwevend bolletje waar, dat een schitterend paarsch licht verspreidde. Tevens kreeg ik eenige stukken kalk in het gezicht, en had eene gewaarwording alsof iemand mij hard met de hand door het haar streek. Het volgende oogenblik nam ik waar dat de kamer vervuld was met stof en met den bekenden eigen-

aardigen reuk van zwaveldamp of, juist, van ozon; de vloer was geheel bedekt met puin van het plafond. Bij onmiddellijk ingesteld onderzoek bleek, dat nergens in huis brand was ontstaan, doch dat slechts ééne kamer geheel vrij was gebleven van beschadiging. De beide huisbedienden, die in de keuken voor het raam waren gezeten, hadden, onmiddellijk vóór de ontlading, een vuurbol, ter grootte van eene vuist, snel voorbij het raam zien zweven; dadelijk voelde de vrouw haar aangezicht aan de linkerzijde verdoofd, met sterke suizing in het linker oor.

Daar alle deuren en vensters waren gesloten, bleek het eenige punt van ingang van den bliksem — of meer waarschijnlijk van den vuurbol — te zijn geweest de dubbele schoorsteen, waarvan de ééne — looze — helft op manshoogte boven den zolder eindigt, de andere in de woonkamer uitkomt. Die dubbele schoorsteen was geheel van een gespleten en onmiddellijk daarnaast was een gedeelte van het pannendak vernield. Uit den loozen schoorsteen was de ontlading, die zich blijkbaar vertakt had, op de houten beschieting van de zolderkamer overgeslagen, had van een spiegel, die daartegen hing, al het glas verbrijzeld en de vergulde lijst zwart gebrand, terwijl een gedeelte van het foeliesel tegen den houten wand was geplakt; de ontlading had zich verder langs een deurpost, die geheel opengespleten werd, door een gaatje, daarnaast in den vloer geslagen, een weg gebaad naar de slaapkamer naast de woonkamer; dàar was een gat in het plafond geslagen, zoodat het gezengde riet zichtbaar was.

Tevens was in een anderen hoek van die kamer, ter plaatse waar een sabel met het gevest tegen het behang geleund stond, een gat in dit behang geslagen; verder was daar geen spoor van vernieling te vinden. In de woonkamer, waar het lichtende bolletje, uit den schoorsteen komend, was waargenomen, had dit — of eene andere vertakking van den bliksem — een weg gevolgd langs het plafond, welke duidelijk waarneembaar was: van den schoorsteen naar den buitenmuur en daar langs den geheelen bovenrand van het behangsel tot in den uitersten hoek van de kamer, overal stukken van het plafond en van den behangselrand wegscheurende en een flauwen zwarten aanslag achterlatende. Ook in den tegenoverliggenden hoek van de kamer was eene dergelijke beschadiging waar te nemen en had de ontlading haar weg gezocht langs vier ijzeren scharnieren van eene behangkast, waarvan aan de onderzijde het plint was afgespleten. Voorts was eene geringe beschadiging zichtbaar in de richting

van verschillende spijkers bij het plafond, waaraan schilderijen hangen.

Aan den spiegel tegen den schoorsteen was, evenmin als aan de metalen pendule en candelabres op den schoorsteenmantel, eenigerlei beschadiging aangebracht. In de gang waren op verschillende punten beschadigingen van het plafond en hier en daar fijne gaatjes dwars daardoor en door de binnenmuren heen, waar te nemen; vooral ook in het privaat, waar onder anderen een gat in een der muren was geslagen. Aan de andere zijde van dien muur, in de keuken, die niet geplafonneerd is, hing te dier plaatse eene klok, welke blijkbaar als geleider voor de ontlading heeft gediend; de gewichten waren zwart aangeslagen, de slinger was doorgezakt, terwijl al de schakels der gewichtkettingen aaneengesoldeerd waren door smelting van het koper op de aanrakingspunten; hetzelfde geldt ook voor een paar rondseltjes in de klok.

Ook in het bureauvertrek was aan den bovenrand van den wand, welke het verst van de woonkamer en de keuken verwijderd is, eenige beschadiging aan het plafond en het behang toegebracht.

Op den zolder was alleen bij den vermelden schoorsteen een doorweg van den bliksem te vinden; boven geene der overige kamers of keuken was daar eenige beschadiging waarneembaar.

Het komt dan ook zeer waarschijnlijk voor, dat de koperen draden, waarmede de rietmatten der plafonds aan de balklaag zijn bevestigd, de electriciteit tot geleiding hebben gediend, waardoor de groote verspreiding daarvan door het geheele huis is te verklaren.

Misschien is ook juist die ruime gelegenheid tot verspreiding de oorzaak, dat niet op een enkel punt veel aanzienlijker schade en brand is ontstaan.

Van een uitweg, dien zich de bliksem zou hebben geopend, is nergens iets te bespeuren, zoodat waarschijnlijk de muren van de woning de grondgeleiding hebben gevormd.

Opmerking verdient het nog, dat, op nog geen honderd meter van de woning verwijderd, eenerzijds een hooge molen, aan eene andere zijde eene schuit met den mast overeind, gelegen was, terwijl in de nabijheid, op het terrein voor het Fort, zeer hooge grondmassa's lagen, welke toch — volgens de algemeene opinie — door eene rustige ontlading, in den regel het inslaan van den bliksem in de nabijheid voorkomen.